

A halálról

Egyes régi görögök elintézték azzal:

"ameddig én itt vagyok, a halál nincs itt, s ha majd a halál itt lesz, már én nem leszek itt"

Marcus Aurelius már többet töpregett rajta.

Mi a halál? Ha önmagában véve nézzük, s a fogalom elemzésével lerántjuk róla mindazt, amit a képzelődés rákent, végül is kiderül, hogy semmi más, mint a természet műve. Aki pedig a természet művétől fél, olyan, mint a gyermek. A halál azonban nemcsak, hogy műve a természetnek, hanem hasznos is számára.

Továbbá ami a sorstól jött, azt fogadja úgy, mint honnan valahonnan eredőt, ahonnan ő maga is jött. Főleg pedig várja lelki békeséggel a halált, hiszen az nem egyéb, mint az őselemek bomlása, melyekből minden élőlény összeállt. Ha pedig az őselemeknek éppen nem rettenetes, hogy mindegyikük folyton mássá és mássá változik, miért néznénk mi szorongó szívvel mindenek változását és bomlását? Hiszen ez a természet szerint van. Márpedig semmi sem rossz, ami a természet szerint való.

Mert maga a halál is csak az élet feladatainak egyike. Elég tehát, ha vele kapcsolatban is derekasan megteszed, amit a pillanat kíván.

Mi a halál? Az érzések közvetítette benyomásoknak, az ösztönök izgalmainak, az értelem tévelygéseinek és hozzá még a hitvány test kiszolgáltatásának megszűnte.

A halálról: Ha atomok vannak, akkor szétszóródás; ha pedig a világ egységes egészet alkot, akkor pusztulás vagy változás.

Az értelmes ember tehát ügyeljen rá, hogy a halállal szemben se fölényesnek, se elutasítónak, se gőgösnek ne mutatkozzék, hanem úgy várja, mint valami természetes jelenséget.

Én

Ha filozófus lennék, meg is elégednék ennyivel.

Köznapi emberként azonban inkább a költőknél néztem szét.

Az egyik végpont.

Dsida Jenő: Sírfelirat

Megtettem mindent, amit megtehettem,
kinek tartoztam, mindent megfizettem.

Elengedem mindenki tartozását,
felejtsd el arcom romló földi mását.

1935. július 9.

És a másik

Dylan Thomas

Do not go gentle into that good night

Do not go gentle into that good night,
Old age should burn and rave at close of day;
Rage, rage against the dying of the light.

Though wise men at their end know dark is right,
Because their words had forked no lightning they
Do not go gentle into that good night.

Good men, the last wave by, crying how bright
Their frail deeds might have danced in a green bay,
Rage, rage against the dying of the light.

Wild men who caught and sang the sun in flight,
And learn, too late, they grieved it on its way,
Do not go gentle into that good night.

Grave men, near death, who see with blinding sight
Blind eyes could blaze like meteors and be gay,
Rage, rage against the dying of the light.

And you, my father, there on the sad height,
Curse, bless me now with your fierce tears, I pray.
Do not go gentle into that good night.
Rage, rage against the dying of the light.

Csöndben ne lépj az éjszakába át
Csöndben ne lépj az éjszakába át,
Szikrázzon vén korod, ha hull a nap.
Dúlj-fúlj, ha megszakad a napvilág.

A bölcs bár végül rendjén lát homályt,
Mert nem volt villám-cikázó ajak,
Csöndben nem lép az éjszakába át.

A jó, ki hullámüttön jajt kiált,
Hogy zöld öblön csepp tett is lángra kap,
Dúl-fúl, ha megszakad a napvilág.

A vad, ki naphoz kapkod s bűg imát,
S ím késve eszmél: csupa kín a nap,
Csöndben nem lép az éjszakába át.

A zord tudja, bár verje vaksiság,
Hogy lehet meteor-szemű ki vak,
Dúl-fúl, ha megszakad a napvilág.

Apám, míg lábad bús oromra hág,
Düh s könny között átkozd vagy áldd fiad.
Csöndben ne lépj az éjszakába át,
Dúlj-fúlj, ha megszakad a napvilág.
Nagy László

Közte meg?

Például:

Juhász Gyula
Odysseus búcsúzik

Ez Ithaka, a szürkülő sziget,
Borús olajfák árnya rámborul ma
S egy tűnt gyerekség fonnyadt koszorúja

Óvezi át ez elhantolt szívet.

Ez Ithaka. A nyáj lágyan kolompol,
Vén kondás ballag gödölyék után,
Álom porába hull a délután
S a tenger mormol, mint fáradt komondor.

De én e tájon túl emlékezem
Calipsóra virágos éveken
S eszembe jutsz: Circének édes éje

S a szemfödő alatt is fölzokog
A drága múlt és sírván gondolok
Aranyhajú szirének énekére.

De legfőképp:

Ágh István

Álom

Ezt is megértem hát, hogy itt vagyok
lassan haldokló hitvesemmel szemben,
azon töprengék, nem lenne-e jobb,
amit mindig fordítva képzeltem,
s ha így van, annak így kell lennie,
miután ő már betöltötte sorsát,
én még adós maradtam valamivel,
amire most a jelenlétem szolgál.

Egyszerre kegyelem és büntetés
az exitálást egyedül megélni,
álmában vesztette eszméletét,
helyette én tudom csak, mi történik
azzal, hogy nézem, feszült nyugalom
tart fogva, lélegzése ütemére
torka sípján a halál nyikorog,
vagy az élet talányos cselvetése?

Nem véletlen talán az egybeesés,

kettesben úgy végezni, miként kezdtük,
szembefordulva végképp, várva még
a pillanatra, hol az idő megszűnt,
nem hangzik el a legutolsó mondat,
sem egy szó, a röpké selyempapír
csak ujjaim remegésére mozduJ,
üres réssé mered a szája is.

Megbénultam, vagy részvétlen vagyok?
nem tört ki zokogásom dübörgése,
kívülálló gyanánt válaszolok
a körülálló érdeklődésére,
mintha azt se érteném, hogy mi van,
valaki más a tompán sárga bábu,
az alvilági halottkém sem riaszt,
pedig halálnak mutatja az álom.

Helyfoglalás

Lefoglaltam síromat melletted,
mintha mindent folytatnánk a földben,
fönti szokás szerint intézkedve
szállt nevedre, s velem majd nevünkre,
olyan pompás kilátásra nyílik,
mit csak egy budai villa nyújthat,
nem foghatom föl, hogy nem mi nézzük,
amit kitar látogatóinknak,
törött amfora irányít hozzád,
vagyis hozzánk túl a keresztúton,
megtudható sorszámon, parcellán
találnak, ha jönnek az utódok,
ismert társaságban leszünk együtt,
rokont s még egy földit is találtam,
olyan közös sárga földbe fekszünk,
ami egyszer már cipőmre száradt.

Karácsony

Amikor hűlő arcod érintettem,
és megszakadt az eleven kontaktus,
elkezdődött egy elképzelhetetlen hiány,
mit semmi betölteni nem tud,

csak enyhíti mint robotot az ünnep,
mint a magányost védik társalgással,
hozzám sokan segíteni sietnek,
bár helyzetem oka miatt hiába,
egyetlen remény maradt, a karácsony
istállójában mosolygó Kisjézus,
földet és eget köt össze a jászol
evilági életünk idején túl,
én még itt vagyok, de már alig hordom,
ami tőled egy sóhajjal elillant,
most kell kíváncsi szememet lehunynom,
hogy igazi meglepetésre nyissam,

Idéző

Mintha élne, láttam bár hogy meghalt,
fejemben a megszokás barangol,
s azt hiszem, a csöndben is ő hallgat,
egy lakásban megint ketten alszunk,
fáradt agyam keserves játéka,
hol a tegnap mai napnak tűnik,
őt idézi minden, csak fordítva,
becsap még egy meglelt varrótű is,
a holmija azt jelenti, itt volt,
randevúra csábít fénykép-arca,
megszólalhat filmen, hangszalagról,
ruháival számtalan alakban
kísért, s mihez köze volt azon túl,
életre kel műve fonalában,
csak erről ő immár semmit sem tud,
sosem valósulhat meg a látszat.

Szilveszter

Hosszú télre számítok, hosszú estek
következnek az ünnepek után,
egymagamban talál itt a szilveszter,
az ordenáré papírtrombiták,
orvtámadás, ha egy petárda robban,
mint a kutya, űzötten reszketek,
túl érzékeny a szívem, beleborzad
nagyfeszültségű idegrendszerem.

Mondják, amit újév napján csinállok,
megismétlődik egész éven át,
így folytatom, mint most, éjfélre várva,
előttem szoba-hideg betegágy,
vigyázban állok még tavalyi pózban,
míg átbillen az óramutató,
ilyen lesz minden, mint az első óra,
jobb felem hiányától szomorú.

Lefekvéshez a kinti sötéttséget
ráeresztem a sűrűbb bentire,
véget nem érő éjszakába érek,
hánykolódom nagy, fekete vízben,
arra nem jár hajó, nincs mentőcsónak,
öreg lettem, egyszerre özvegy is,
ki őszinte részvételt vigasztalna,
meggondolhatná, kivel osztozik.

Látogatás

A lilium lehunya fényességét,
koszorújából már csak a szalag világít,
a feliratos fehér csík,
hervadtra fagyott virágravatal
apad fölötted, már a föld kilátszik
a múltkori sárgánál feketébb
sarat viszem majd cipőmön hazáig,
elterel rólad a megfigyelés,
mit írtak a koszorúszalagokra?
aranybetűs szavak, *Isten veled!*
a télidő szeszélye szerint koptak,
megható ez az emberszeretet,
csak én nem tudom gyászom kifejezni,
tehetetlenné sújt a veszteség,
ha nem lehet veled már beszélgetni,
elhordom a virágok tetemét.

Fészek

Hova tűntek a tél madarai?
csipkés lábnyomuk nem őrzi a hó,
csak azt, a macskák merre jártak itt,
egy üres fészek a semmibe lóg,
fekete görcs a fehér köd fölött,
maroknyi rost, megkövült kerti sár,
olyan, mint egy felém lökött ököl,
egy fára akadt zsebkendőnyi gyász,
én kellek most, hogy a leghidegebb
pont a világon melegebb legyen,
és arra hívja fel figyelmemet,
az ítélet madár nélkül jön el,
mint halottal, egyoldalú viszony,
ahogy az emlék szálán létezik,
bennem egy zsúfolt fészekalj sikolt,
de a helyét a semmi tölti meg.

Hitel, 2022 március.

Mindezekről bővebben:

Kárpáty Ágnes

A gyász szociológiája

<http://mek.niif.hu/02000/02010/02010.htm>